

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ ТА МЕТОДИК
ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б.Жильцов

“ _____ ” 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**3.3 ПП МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПОЧАТКОВОЇ
ОСВІТИ**

спеціальність 7.01010201 Початкова освіта
Педагогічний інститут

Київ – 2015 рік

УДК 378.1(073)
ББК 74.580

Моніторинг якості початкової освіти: роб. навч. прог. [для студ. спец. 7.01010201 «Початкова освіта»] / уклад. Стаднік Н.В.– Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015. – 30 с.

Розробник:

Стаднік Надія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін

Протокол від “2” вересня 2015 року № 2

Завідувач кафедри початкової освіти та методик природничо-математичних дисциплін

_____ К.І. Волинець

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи

_____ М.А. Машовець

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни	8
II. Тематичний план навчальної дисципліни	9
III. Програма	10
<i>Змістовий модуль 1. Моніторингові дослідження якості освіти</i>	10
Тема 1. Міжнародна асоціація вимірювань навчальних досягнень	10
Тема 2. Оцінювання ефективності роботи педагогічних кадрів	11
<i>Змістовий модуль 2. Оцінювання якості початкової освіти.....</i>	13
Тема 3. Процес оцінки знань молодших школярів та його основні компоненти	13
Тема 4. Оцінка рівня сформованості навчальної діяльності молодших школярів	15
IV. Навчально-методична карта дисципліни «Моніторинг якості початкової освіти»	18
V. Плани семінарських занять	19
VI. Завдання для самостійної роботи	23
Карта самостійної роботи студента	24
VII. Система поточного та підсумкового контролю знань	25
VIII. Методи навчання	28
IX. Методичне забезпечення курсу	28
Питання до інтегрованого екзамену	29
X. Рекомендована література	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Моніторинг якості початкової школи» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка. Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати спеціаліст відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Моніторинг якості початкової школи», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Моніторинг якості початкової освіти» є складовою частиною дисциплін психолого-педагогічного циклу нормативного блоку. Його вивчення передбачає розв'язання низки завдань *фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації*, зокрема: опанування системою знань про закономірності процесу контролю та оцінки навчання і виховання студентів, професійної підготовки висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців у галузі освіти відповідно до вітчизняних та європейських стандартів; основи управління педагогічним процесом у вищому навчальному закладі; форми, методи і засоби формування особистості майбутнього фахівця; професійно-педагогічну діяльність викладача вищої школи.

Дана дисципліна є однією із ланок педагогічної науки. Курси психолого-педагогічних циклів виконують одну із важливих функцій – функцію відображення педагогічної реальності у системі психолого-педагогічних понять і категорій. Однак конструктивно-аналітична функція

цих дисциплін є недостатньою для здійснення навчально-виховного процесу. Тому на шляху від теоретичного знання педагогіки та психології до практичного застосування мають бути прикладні дисципліни. Їх завдання полягають не стільки в поповненні теоретико-методологічних знань студентів, скільки у виробленні професійних умінь з проектування, конструювання оптимальних технологій навчання і виховання учнів та аналізу результатів.

Мета курсу – розкрити закономірності розвитку освіти, процесу навчання і виховання студентської молоді, її наукової і професійної підготовки відповідно до державних та європейських стандартів, потреб суспільства; розроблення на цій основі підходів щодо удосконалення системи формування психолого-педагогічної готовності спеціалістів до викладацької та науково-педагогічної діяльності.

Проблема якості освіти останнім часом стає наріжним каменем і національним пріоритетом політики багатьох держав, оскільки віддзеркалює світову тенденцію інноваційного розвитку освітніх систем. Світове співтовариство визнало, що освіта, добробут і здоров'я людини є головними чинниками якості її життя, а якість освіти – головною метою, пріоритетом розвитку громадянського суспільства.

Метою викладання дисципліни є забезпечення інтеграції дидактичного і методичного компонентів підготовки вчителя початкової школи у навчальному процесі педагогічного вузу, розкриття педагогічної системи навчання в початкових класах, яка включає в себе низку взаємопов'язаних елементів, а саме: цілі навчання, зміст, методика і прийоми навчання, організаційні форми і засоби навчання молодших школярів.

Курс «Моніторинг початкової освіти» є теоретичною концепцією формування у студентів цілісної системи дидактико-методичних знань та умінь в умовах вузу. Основним результатом даного курсу є формування у студентів контрольної-оцінної компетенції, що ілюструє комплексний інтегративний спосіб реалізації можливостей вчителя у сфері самостійної творчої навчально-пізнавальної діяльності.

Завдання курсу:

- аналіз закономірностей функціонування системи початкової освіти і її складових (навчально-виховний процес, управління, контроль та оцінка);
- ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами моніторингу якості початкової освіти;
- прогнозування перспектив розвитку моніторингової діяльності в Україні в контексті інтеграції у європейський освітній простір;
- вивчення, аналіз та узагальнення практики, досвіду педагогічної діяльності у вищих навчальних закладах.

Крім загальних завдань, виникає необхідність виконати конкретні завдання:

- виявлення об'єктивних і суб'єктивних факторів, від яких залежить ефективність проведення контрольно-оцінної діяльності;
- оволодіння методами і прийомами оцінювання навчальних результатів навчання математики в початкових класах;
- вироблення професійних умінь застосовувати знання з дидактики, психології та методики викладання математики в початкових класах в трудовій діяльності;
- педагогічне проектування навчання в початкових класах з урахуванням єдності і зумовленості мети, засобів її досягнення та результату;
- усвідомлення основних проблем власної педагогічної діяльності у здійсненні контрольно-оцінної діяльності

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на *засвоєнні знань* із таких питань: становлення системи моніторингу якості освіти в Україні, дидактика початкової та вищої школи, виховання студентів, специфіка професійно-педагогічної діяльності викладача вищої школи.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання навчально-дослідницьких завдань, зокрема реферативних досліджень з актуальних проблем розвитку, становлення, реформування вищої освіти України в контексті інтеграції у

європейський освітній простір.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- вимоги до навчальних досягнень учнів, поданих у Державному стандарті початкової загальної освіти;
- вимоги до навчальних досягнень учнів, поданих у Програмі для початкових класів загальноосвітньої школи;
- види контрольної перевірки знань, умінь та навичок учнів;
- основні критерії оцінки знань, умінь та навичок учнів.

Вміти:

- застосовувати нові інтерактивні технології здійснення моніторингу якості початкової освіти;
- здійснювати моніторинг якості початкової освіти з урахуванням компетентнісного підходу;
- конструювати систему проведення моніторингу якості початкової освіти;
- конкретизувати основні теоретичні ідеї моніторингу якості початкової освіти на методичному рівні;
- узагальнювати дидактичні і методичні знання й вміння, проводити контроль і оцінку і синтезувати їх в інтегративну цілісність професійної компетентності;
- аналізувати власну педагогічну діяльність;
- коригувати навчальну діяльність у зв'язку з результатами експериментальних досліджень;
- проектувати процес самовдосконалення професійної підготовки.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 54 год., із них: 10 год. – лекції, 8 год. – семінарські заняття, МКР – 3 год., семестровий контроль – 9 год., самостійна робота - 24 год.

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ»

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта» (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)	
	Напрямок підготовки 7.01010201 «Початкова освіта» (шифр і назва)		
Змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
		1-й	
Загальна кількість годин - 54		Семестр	
		1-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год. самостійної роботи студента – 3 год.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «спеціаліст»	Лекції	
		10 год.	
		Практичні, семінарські	
		8 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
24 год.			
Семестровий контроль – 9 год. Вид контролю: інтегрований екзамен			

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/ п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					Семестровий контроль
		Разом	Лекцій	Семінарських	Самостійна робота	Модульний контроль	
Змістовий модуль 1. Моніторингові дослідження якості освіти							
1	Роль і завдання TIMSS – проектів вимірювання навчальних досягнень у системі ІЕА (Міжнародній асоціації вимірювань навчальних досягнень)	8	2		6		
2	Предметний та когнітивний вимір навчальних досягнень молодших школярів	3		2		1	
3	Система державного контролю роботи шкіл в Україні	2	2				
4	Процес оцінювання діяльності педагогічних колективів	9		2	6	1	
Змістовий модуль 2. Оцінювання якості початкової освіти							
5	Процес оцінки знань та умов його функціонування	8	2		6		
6	Характеристика критеріїв оцінки знань та вмінь	2	2				
7	Характеристика компонентів процесу оцінки	2		2			
8	Характеристика структурних компонентів навчальної діяльності	8	2		6		
9	Рівні сформованості компонентів навчальної діяльності	3		2		1	
Разом		54	10	8	24	3	9

III. ПРОГРАМА

Змістовий модуль 1. Моніторингові дослідження якості освіти

Тема 1. Міжнародна асоціація вимірювань навчальних досягнень

Лекція 1. Роль і завдання TIMSS – проектів вимірювання навчальних досягнень у системі IEA (Міжнародній асоціації вимірювань навчальних досягнень).

Процес розробки засад вимірювання в проекті TIMSS.

Проект TIMSS (TRENDS in International Mathematics and Science Study – Світові тенденції у математичній та природничій освіті).

Вимірювання навчальних досягнень з математики та природознавства учнів 4-х та 8-х класів за проектом TIMSS. Збір інформації щодо шкільних ресурсів та якості навчальних програм і викладання. Дослідження. TIMSS як проект IEA – Міжнародної асоціації вимірювань навчальних досягнень. та Використання TIMSS колективного досвіду, який надають представники країн усього світу. IEA – незалежне міжнародне об'єднання національних дослідницьких організацій та державних агенцій.

Основні поняття теми: моніторинг, якість освіти, предметний та когнітивний вимір; знання, застосування, обґрунтування; знання: згадувати, розпізнавати, обчислення, здобувати, вимірювати, класифікувати. Застосування: вибирати, представляти, моделювати, виконувати, розв'язувати стандартні задачі; Обґрунтування: аналізувати, узагальнювати, синтезувати (об'єднувати), пояснювати, розв'язувати нестандартні задачі.

Рекомендована література:

Основна:

1. Волинець К. І. Вступ до спеціальності: початкова освіта. Модуль 2: навч. посіб. / К. І. Волинець, О. М. Ващенко, Т. В. Кравченко. – Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. –148 с.

2. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження [верес., 1997 – берез., 1998 р.] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.

3. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів , заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

4. Савченко О. Розвиток змісту початкової освіти в умовах Державного суверенітету України: методологічний, законодавчий, дидактичний аспекти / Олександра Савченко // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 25–29.

Додаткова:

1. Арцишевський Р. Світоглядна освіта в умовах переходу до інформаційного суспільства / Р. Арцишевський // Шлях освіти. – 2008. – № 1. – С. 6–112.

2. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.

3. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

4. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 15.

5. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности [В помощь учителю начальной школы] / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

Семінарське заняття 1. Предметний та когнітивний вимір навчальних досягнень молодших школярів.

Тема 2. Оцінювання ефективності роботи педагогічних кадрів

Лекція 2. Система державного контролю роботи шкіл в Україні. Система інспекторських перевірок діяльності педагогічних колективів.

Модель контролю діяльності навчальних закладів. Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень учнів. Проведення вибіркового зовнішнього діагностичного оцінювання навчальних результатів досягнень учнів. Система державного контролю роботи шкіл в Україні. Модель контролю за діяльністю закладів освіти в Україні. Роль і завдання інспекторських перевірок закладів освіти. Процес оцінювання діяльності педагогічних колективів. Узагальнення результатів оцінювання діяльності педагогічних колективів. Способи оприлюднення результатів контролю та оцінювання діяльності навчальних закладів. Міжнародний досвід контролю та оцінювання діяльності навчальних закладів.

Основні поняття теми: інспекція, атестація, діагностика.

Рекомендована література

Основна:

1. Амонашвили Ш. А. Обучение. Оценка. Отметка. – М., 1989.

2. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.

3. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 15.

4. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 13–14.

Додаткова:

1. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження . [Вересень 1997 – березень 1998 р.] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.

2. Лернер И. Я. Качества знаний учащихся. Какими они должны быть? – М. : Учпедгиз, 1978.

3. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів, заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

3. Полонский В.М. Оценка знаний школьников. – М. : Знание, 1981.

4. Про особливості організації навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах у 2011/2012 навчальному році школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 7–12.

5. Про Національну доктрину розвитку освіти. книга керівника навчально-виховного закладу. – Х., 2005. – С. 80–85.

6. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

7. Савченко О. Я. Концепція розроблення нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2010. – № 4. – С. 1–5.

8. Типові навчальні плани початкової школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 1–7.

Семінарське заняття 2. Процес оцінювання діяльності педагогічних колективів.

Змістовий модуль 2. Оцінювання якості початкової освіти

Тема 3. Процес оцінки знань молодших школярів та його основні компоненти.

Лекція 3. Процес оцінки знань та умови його функціонування.

Серед проблем, які суттєво впливають на підвищення ефективності і якості навчання, особливе місце належить перевірці і оцінці знань учнів. Це – необхідна частина навчально-виховного процесу; від її правильної організації в багатьох випадках залежить його успіх. Перевірка і оцінка знань виконують навчальні, контролюючі і виховні функції. Оцінка знань – систематичний процес, який полягає у визначенні рівня відповідності здобутих знань, умінь та навичок попередньо запланованим. Визначення цілей навчання; вибір контрольних завдань, якими можна перевірити досягнення цих цілей; оцінка або інший спосіб вираження результатів перевірки. Під час визначення цілей навчання треба виділяти загальні і спеціальні цілі, якими мають оволодіти учні.

Рекомендована література:

Основна:

1. Волинець К. І. Вступ до спеціальності: початкова освіта. Модуль 2: навч. посіб. / К. І. Волинець, О. М. Ващенко, Т. В. Кравченко. – Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. –148 с.1.

2. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження. [Вересень 1997 – березень 1998 р] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.

3. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів , заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

Додаткова:

1. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

2. Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2008. – №10.

3. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

4. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.

Лекція 4. Характеристика критеріїв оцінки знань та вмінь/

Система дидактичних вимог до знань, умінь та навичок використовується в практиці навчання як критерії оцінки навчальних результатів навчання.

Критерії оцінки знань та вмінь: повнота, глибина, гнучкість, узагальненість та конкретність, оперативність, системність, розгорнутість, усвідомленість, міцність. Формулювання навчальних цілей уроків в певній системі уроків може здійснюватися за допомогою цих критеріїв.

Із історії оцінки. Функції контролю та оцінки результатів навчання. Процес оцінки знань. Цілі навчання: загальні і спеціальні. Формулювання цілей навчання: за якість знань (повнота, глибина, оперативність тощо), за рівнями засвоєння знань, за рівнями навчальної діяльності: 4 рівні. Вибір завдань, які відповідають запланованим цілям. Традиційні і нетрадиційні запитання, тести, контрольні роботи тощо. Способи вираження результатів перевірки (оцінка: якісна і кількісна, альтернативна оцінка коментування оцінки тощо). Методи контролю системи знань. Синтезований метод. Вірогіднісний метод. Вибір завдань для перевірки тим чи іншим методом. Методика проведення контрольних робіт.

Робота над помилками.

Основні поняття теми: державний стандарт, навчальна програма, критерії оцінювання, навчальні досягнення, тест, види тестів, оцінка, бал; мета уроку, критерії, дидактичні вимоги до знань та вмінь учнів, мета уроку, критерії.

Рекомендована література:

Основна:

1. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів, заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

2. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

Додаткова:

1. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.

2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2011 . – № 8. – С. 15.

3. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

Семінарське заняття 3. Характеристика компонентів процесу оцінки: зміст навчання, вибір контрольних завдань.

Тема 4. Оцінка рівня сформованості навчальної діяльності молодших школярів

Лекція 5. Характеристика структурних компонентів навчальної діяльності.

Характеристика мотивів. Характеристика мети і цілепокладання. Характеристика навчальних дій. Характеристика дій контролю. Характеристика дій оцінки. Оцінка рівня сформованості навчальної діяльності молодших школярів. Характеристика структурних компонентів навчальної діяльності.

Рівні сформованості навчально-пізнавального інтересу: перший рівень – відсутність інтересу; другий рівень – реакція на новизну; третій рівень – допитливість; четвертий рівень – ситуативний навчальний інтерес; п'ятий рівень – постійний навчально-пізнавальний інтерес; шостий рівень – узагальнений навчально-пізнавальний інтерес.

Рівні сформованості цілепокладання: перший – відсутність цілі; другий рівень – прийняття практичної задачі; третій рівень – перетворення пізнавальної задачі в практичну; четвертий рівень – прийняття пізнавальної задачі; п'ятий рівень – перетворення практичної задачі в пізнавальну; шостий рівень – самостійна постановка новий навчальних цілей.

Оцінка сформованості навчальної діяльності молодших школярів: перший рівень – відсутність навчальних дій як цілісних одиниць діяльності; другий рівень – виконання навчальних дій у співпраці з учителем; третій рівень – неадекватний перенос навчальних дій; четвертий рівень – адекватний перенос навчальних дій; п'ятий рівень – самостійна побудова навчальних цілей; шостий рівень – узагальнення навчальних дій.

Рівні сформованості дій контролю: перший рівень – відсутність контролю; другий рівень – контроль на рівні мимовільної уваги; третій рівень – потенційний контроль на рівні довільної уваги; четвертий рівень – актуальний контроль на рівні довільної уваги; п'ятий рівень – потенційний рефлексивний контроль; шостий рівень – актуальний рефлексивний

контроль.

Рівні сформованості дій оцінювання: перший рівень – відсутність оцінки; другий рівень – неадекватна ретроспективна оцінка; третій рівень – адекватна ретроспективна оцінка; четвертий рівень – неадекватна прогностична оцінка; п'ятий рівень – потенційна адекватна прогностична оцінка; шостий рівень – актуально-адекватна прогностична оцінка.

Діагностика і оцінка рівнів сформованості компонентів навчальної діяльності.

Основні поняття теми: мотив, інтерес, самоконтроль, пізнавальна задача. Навчальна діяльність. Рефлексивний контроль. Прогностична оцінка. Перенос навчальних дій.

Рекомендована література

Основна:

1. Амонашвили Ш. А. Обучение. Оценка. Отметка. – М., 1989.
2. Волинець К. І. Вступ до спеціальності: початкова освіта. Модуль 2 : навч. посіб. / К. І. Волинець, О. М. Ващенко, Т. В. Кравченко. – Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2011. –148 с.
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2011 . – № 8. – С. 15.
3. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів, заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.
4. Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011 . – № 8. – С.13–14.

Додаткова:

1. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження. [Вересень 1997 – березень 1998 р.] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.
2. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.
3. Лернер И. Я. Качества знаний учащихся. Какими они должны быть? – М. : Учпедгиз, 1978.
4. Полонский В.М. Оценка знаний школьников. – М. : Знание, 1981.
5. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина,

Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

Семінарське заняття 4. Рівні сформованості компонентів навчальної діяльності: загальна характеристика і діагностичні ознаки. Оцінка сформованості навчальної діяльності молодших школярів.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «Моніторинг якості початкової освіти»

Разом: 54 год., лекції – 10 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 24 год., модульний контроль – 3 год., семестровий контроль – 9 год.

Модулі	Змістовий модуль				
Назва модуля	Змістовий модуль 1. Моніторингові дослідження якості освіти		Змістовий модуль 2. Оцінювання якості початкової освіти		
К-сть балів за модуль	144 б.				
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій відвідування (5 балів)	Роль і завдання TIMSS – проектів вимірювання навчальних досягнень у системі IEA (1 б.)	Система державного контролю роботи шкіл в Україні. Система інспекторських перевірок діяльності педагогічних колективів (1 б.)	Процес оцінки знань та умови його функціонування (1 б.)	Характеристика критеріїв оцінки знань та вмінь (1 б.)	Характеристика структурних компонентів навчальної діяльності (1 б.)
Теми семінарських занять відвідування (10+4= 14 балів) (44 бали)	Предметний та когнітивний вимір навчальних досягнень молодших школярів (10+1 б.)	Процес оцінювання діяльності педагогічних колективів (10+1 б.)	Рівні сформованості компонентів навчальної діяльності: загальна характеристика і діагностичні ознаки. Оцінка сформованості навчальної діяльності молодших школярів (10+1 б.)	Характеристика компонентів процесу оцінки: зміст навчання, вибір контрольних завдань (10+1 б.)	
Самостійна робота (45 балів)	10 б.	10 б.	15 б.		10 б.
МКР (50 балів)	25 б.		25 б.		

Розрахунок $144:100=1,44$ Коефіцієнт – 1,44 $144:1,44=100$

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Моніторингові дослідження якості освіти

Семінарське заняття 1.

Тема. Предметний та когнітивний вимір навчальних досягнень молодших школярів.

План

1. Предметний вимір: знання, застосування.
2. Когнітивний вимір: обґрунтування.
3. Самостійне завдання: розробити завдання для вивчення компонентів моніторингу якості (знання, застосування, обґрунтування).

Рекомендована література:

Основна:

1. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 13–14.

2. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів, заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

3. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження. [Вересень 1997 – березень 1998 р.] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.

Додаткова:

1. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 13–14.

2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 15.

3. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К. : К.І.С., 2003. – 296 с.

Семінарське заняття 2.

Тема. Процес оцінювання діяльності педагогічних колективів.

План

1. Узагальнення результатів оцінювання діяльності педагогічних колективів.

2. Способи оприлюднення результатів контролю та оцінювання діяльності навчальних закладів.

3. Міжнародний досвід контролю та оцінювання діяльності навчальних закладів.

4. Самостійна робота: «Розробка завдань для узагальнення результатів оцінювання діяльності педагогічного колективу початкової школи».

Рекомендована література:

Основна:

1. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

Додаткова:

1. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження. [Вересень 1997 – березень 1998 р.] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.

2. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів, заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

3. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

4. Про Національну доктрину розвитку освіти. Книга керівника навчально-виховного закладу. – Х., 2005. – С. 80–85.

5. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

6. Савченко О. Я. Концепція розроблення нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти / О. Я. Савченко // Початкова школа. – 2010. – № 4. – С. 1–5.

7. Стратегія реформування освіти в Україні: Рекомендації з освітньої політики. – К. : К.І.С., 2003. – 296 с.

8. Типові навчальні плани початкової школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 1–7.

Змістовий модуль 2. Оцінювання якості початкової освіти

Семінарське заняття 3.

Тема. Характеристика компонентів процесу оцінки: зміст навчання, вибір контрольних завдань.

План

1. Характеристика критеріїв оцінки знань та вмінь.
2. Формулювання цілей навчання за допомогою системи вимог до знань та вмінь.
3. Опис цілей навчання за допомогою рівнів, які досягає учень у процесі в оволодінні знаннями та вміннями.
4. Самостійна робота. Розробка завдань для перевірки основних якостей знань.

Рекомендована література:

Основна:

1. Амонашвили Ш. А. Обучение. Оценка. Отметка. – М., 1989.
2. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

Додаткова:

1. Лернер И. Я. Качества знаний учащихся. Какими они должны быть? – М. : Учпедгиз, 1978.
2. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.
3. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.

Семінарське заняття 4.

Тема. Рівні сформованості компонентів навчальної діяльності: загальна характеристика і діагностичні ознаки. Оцінка сформованості навчальної діяльності молодших школярів.

План

1. Рівні сформованості навчально-пізнавального інтересу.
2. Рівні сформованості цілепокладання.
3. Рівні сформованості навчальних дій.
4. Рівні сформованості дій контролю.
5. Рівні сформованості дій оцінки.

6. Діагностика і оцінка рівнів сформованості компонентів навчальної діяльності.

7. Самостійна робота: «Розробка завдань для перевірки рівнів сформованості навчальної діяльності молодшого школяра».

Рекомендована література:

Основна:

1. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С.13–14.

2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. – 2011. – № 8. – С. 15.

3. Контроль та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. – К. : Початкова школа, 2002.

Додаткова:

1. Державний контроль за управлінням та якістю навчання в середніх закладах освіти в Україні. Передпроектне базове дослідження. [Вересень 1997 – березень 1998 р.] / за наук. ред. Д. І. Дейкуна. – Київ : МОН. Британська Рада в Україні, 1998.

2. Лернер И. Я. Качества знаний учащихся. Какими они должны быть? – М. : Учпедгиз, 1978.

3. Моніторинг якості освіти: методи, форми, організаційне забезпечення : посібник [для методистів, директорів, заступників директорів загальноосвітніх закладів]. – Херсон : Південноукраїнський регіональний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів, 2001. – 50 с.

4. Полонский В.М. Оценка знаний школьников. – М. : Знание, 1981.

5. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. – Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. – 61 с.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Міжнародна асоціація вимірювань навчальних досягнень (6 год.)

Лекція 1. Роль і завдання TIMSS – проектів вимірювання навчальних досягнень у системі IEA (Міжнародній асоціації вимірювань навчальних досягнень).

1. Використовуючи матеріали періодичної преси або ресурси Інтернет проаналізуйте програми моніторингових досліджень, які проводяться в галузі освіти.

2. Підготувати презентацію на тему «Моніторингові дослідження якості освіти у ЗНЗ».

Тема 2. Оцінювання ефективності роботи педагогічних кадрів (6 год.)

Лекція 2. Система державного контролю роботи шкіл в Україні. Система інспекторських перевірок діяльності педагогічних колективів.

1. Опрацювати Положення про здійснення державного контролю в навчальних закладах від 25.01.2008. «Система державного контролю роботи шкіл в Україні».

2. Підготувати презентацію на тему «Модель моніторингу освітньої діяльності ЗНЗ».

Тема 3. Процес оцінки знань молодших школярів та його основні компоненти (6 год.).

Лекція 3. Процес оцінки знань та умови його функціонування.

Лекція 4. Характеристика критеріїв оцінки знань та вмінь

1. Заповнити таблицю «Порівняльна характеристика понять «моніторинг» і «контроль».

2. Розробити контрольні завдання, якими можна перевірити досягнення цілей навчання, вираження результатів перевірки (математика, природознавство, Я у світі, основи здоров'я).

Тема 4. Оцінка рівня сформованості навчальної діяльності молодших школярів (6 год.)

Лекція 5. Характеристика структурних компонентів навчальної діяльності

1. Скласти таблицю «Рівні сформованості компонентів навчальної діяльності».

2. Розробити систему тестових завдань для проведення тематичного і підсумкового оцінювання (математика, природознавство, Я у світі, основи здоров'я).

3. Заповнити моніторингову карту рівня навчальних досягнень учнів 1-4 класів (за вибором) з математики та природознавства за результатами контрольної роботи та моніторингову карту успішності учнів.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№	Назва теми	К-сть. год	Контроль	Бали
1.	Тема 1. Міжнародна асоціація вимірювань навчальних досягнень Лекція 1. Роль і завдання TIMSS – проектів вимірювання навчальних досягнень у системі IEA (Міжнародній асоціації вимірювань навчальних досягнень)	6	Семінарське заняття, тестування	10
4.	Тема 2. Оцінювання ефективності роботи педагогічних кадрів Лекція 2. Система державного контролю роботи шкіл в Україні. Система інспекторських перевірок діяльності педагогічних колективів	6	Семінарське заняття, тестування	10
2.	Тема 3. Процес оцінки знань молодших школярів та його основні компоненти. Лекція 3. Процес оцінки знань та умови його функціонування. Лекція 4. Характеристика критеріїв оцінки знань та вмінь	6	Семінарське заняття, тестування	10
3.	Тема 4. Оцінка рівня сформованості навчальної діяльності молодших школярів Лекція 5. Характеристика структурних компонентів навчальної діяльності	6	Семінарське заняття, тестування	15
	Разом	24 год.		45

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «**Моніторинг якості початкової освіти**» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного
(модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів (за одиницю)	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	1	5
2.	Відвідування семінарських занять	1	4
3.	Робота на семінарських заняттях	10	40
4.	Самостійна робота	5	45
5.	МКР	25	50
Підсумковий рейтинговий бал			144

$$144:100=1,44 \text{ (коеф.) } 144:1,44=100$$

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; реферат.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень спеціалістів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна,

	що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
--	---

Оцінювання студента включає бали за поточну роботу на лекційних, семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

У табл. 8.4 представлено розподіл балів, що присвоюються студентам упродовж вивчення дисципліни «Моніторинг якості початкової освіти».

Таблиця 8.4

Розподіл балів, які отримують студенти

Модулі					МКР
Змістовий модуль №1 (лекції, семінари, самостійна робота)		Змістовий модуль № 2 (лекції, семінари, самостійна робота)			МКР №1 МКР №2
T1	T2	T3	T4	T5	
44 бали		50 балів			50 балів

$$144 : 100 = 1,44 \quad \text{Коефіцієнт} - 1,44 \quad 144 : 1,44 = 100$$

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

•*Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

•*Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

•*Практичні*: творчі завдання.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);

Питання до інтегрованого екзамену

1. Поняття про моніторинг якості освіти, його об'єкт і завдання.
2. Класифікація моніторингу.
3. Міжнародні програми оцінювання освітніх досягнень учнів.
4. Рівні проведення моніторингу якості освіти.
5. Функції моніторингу якості освіти.
6. Принципи освітнього моніторингу.
7. Особливості оцінювання знань учнів початкової школи.
8. Оцінка рівня сформованості навчальної діяльності молодших школярів.
9. Оцінювання ефективності роботи педагогічних кадрів.
10. Чинники впливу на результати моніторингу початкової освіти.
11. Організація та етапи внутрішкільного контролю у початковій школі.
12. Контроль за станом викладання навчальних предметів.
13. Методи проведення моніторингу якості освіти.
14. Напрями моніторингу якості освіти.
15. Етапи проведення моніторингу якості освіти у навчальному закладі.
16. Різновиди моніторингу якості освіти за масштабом мети, етапами, часовою залежністю, організаційними формами, характером відношень.
17. Функції організаторів та учасників моніторингу якості освіти.
18. Мета контролю як дидактичного засобу управління навчанням.
19. Функції контролю знань учнів.
20. Види контролю навчальних досягнень учнів початкової школи.
21. Принципи контролю знань учнів.
22. Критерії оцінки навчальних досягнень учнів.
23. Рівні навчальних досягнень учнів початкової школи.
24. Методи контролю навчальних досягнень учнів.
25. Державна підсумкова атестація у початковій школі.
26. Компетентності як інтегрований результат навчальної діяльності учнів.
27. Модель контролю за діяльністю навчальних закладів освіти.
28. Зовнішнє оцінювання навчальних досягнень учнів.
29. Форми оцінювання діяльності навчального закладу освіти.
30. Складові стану контролю за діяльністю навчальних закладів в Україні.

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Байназарова О. О. Моніторинг та оцінювання якості освіти : метод. посіб. / О. О. Байназарова, В. В. Ракчєєва. — Харків, 2009. — 58 с.
2. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи // Початкова школа. — 2011 . — № 8. — С. 15.
3. Лукіна Т. Види моніторингових досліджень // Моніторинг якості освіти: світові досягнення та українські перспективи / за заг. ред. О. І. Локшиної. — К.: К.І.С., 2004. — 128 с.
4. Моніторинг в освіті. Частина I у питаннях і відповідях / Романіченко І. В., Колінко О. А. — Миколаїв, 2008. — 52 с.
5. Моніторинг у роботі заступника директора / упоряд. М. Голубенко. — К.: Шк. світ, 2009. — 128 с.

Додаткова:

1. Дем'яненко О. О. Зміст та організація психолого-педагогічного моніторингу в початковій школі : навч.-метод. посібник (з електронним додатком) / Дем'яненко О. О., Татаринцева Т. В. — Біла Церква : КОПОПК, 2007. — 68 с.
2. Єрмола А.М. Технологія моніторингу якості освіти : навч.-метод. посібник / А. М. Єрмола. — К. : Курсор, 2008. — С. 45-95.
3. Нечипоренко В. Організація моніторингу освітнього процесу / В. Нечипоренко // Директор школи. — 2008. - № 13-14 (Спецвипуск).
4. Організація моніторингу якості освітньої діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі : нав.-метод. посібник / автори та уклад. О.О. Дем'яненко, Н. М. Ревуцька. — Біла Церква : КОПОПК. — 2009. — 72 с.
5. Презентація результатів участі школярів України у міжнародному порівняльному дослідженні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.mon.gov.ua.
6. Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти // Початкова школа. — 2011 . — № 8. — С.13–14.
7. Репкина Г. В. Оценка уровня сформированности учебной деятельности. В помощь учителю начальной школы / Г. В. Репкина, Е. В. Заика. — Томск : Изд-во «Пеленг», 1993. — 61 с.
8. Типові навчальні плани початкової школи // Початкова школа. — 2011. — № 8. — С. 1–7.